

บทที่ 5

การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

หัวเรื่อง

1. ความหมายของโครงเรื่อง
2. การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

แนวคิด

1. โครงเรื่องคือ การเรียงลำดับความคิดของผู้เขียน มีลักษณะต่างจากเรื่องย่อ ซึ่งคือใจความสำคัญของเรื่อง
2. โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมีลักษณะแตกต่างกันตามรูปแบบของงานประพันธ์ โดยนวนิยายมีโครงเรื่องซับซ้อนกว่าเรื่องสั้น และเรื่องเล่ามีโครงเรื่องคล้ายกับการขยายความคิด ส่วนบทหรือกรอแงจะไม่ปรากฏโครงเรื่องเด่นชัด แต่มีปมปัญหาความขัดแย้งระหว่างตนเองกับตนเองของผู้แต่งหรือตัวละครเด่นชัด

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 5 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของโครงเรื่องได้
2. วิเคราะห์โครงเรื่องของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นจากวรรณคดี 4 ประเภทคือ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องเล่า และบทหรือกรอแงได้

เนื้อหา

การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

1. ความหมายของโครงเรื่อง

โครงเรื่อง (Plot) คือการเรียงลำดับความคิดหรือความรู้ที่ผู้เขียนเขียนอะไรก่อนหลัง คือ เริ่มต้นเรื่องที่ไหน ดำเนินเรื่องต่อไปอย่างไร และจบลงที่ไหน (วิชา กงกะนันท์, 2522 : 94) เช่น โครงเรื่องของนวนิยายเรื่อง อรุณสวัสดิ์ คือ เรื่องราวของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่เรียนอยู่

ชั้นมัธยมปลายจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย อันถือเป็นบันปลายของเรื่อง ในช่วงที่วัยรุ่นกลุ่มนี้คบหาสมาคมกันอยู่นั้นมีเรื่องราวต่างๆ ตามประสาวัยรุ่นเกิดขึ้นหลายเรื่อง แต่สุดท้ายชี้ให้เห็นว่าใครประพฤติตนถูกต้องเหมาะสมกับวัยก็จะประสบแต่ความสุขและความเจริญในชีวิต

โครงเรื่องกับเรื่องย่อนี้แตกต่างกัน เพราะเรื่องย่อคือใจความสำคัญของเรื่องราวหรือความคิด สามารถบอกให้รู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับใคร ที่ไหน อย่างไร อย่างไร ส่วนโครงเรื่องบอกให้รู้ว่าทำไมสิ่งเหล่านั้นจึงเกิดขึ้นกับคนกลุ่มนั้น จุดมุ่งหมายการสร้างโครงเรื่องก็เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ชวนให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น (วิภา กงคะนันท์, 2522 : 93) นักศึกษาจึงพึงระมัดระวังความเข้าใจสับสนระหว่างโครงเรื่องกับเรื่องย่อ

โครงเรื่องอาจกล่าวเฉพาะเหตุการณ์สำคัญๆ โดยไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งก็ได้ แต่โดยทั่วไปโครงเรื่องที่ดีและที่ผู้อ่านนิยมอ่านคือ โครงเรื่องที่มีปัญหาหรือความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งความขัดแย้งนั้นมักเกิดขึ้นกับตัวละครเอก และมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบอย่างแรงต่อวิถีชีวิตของตัวละครเอก (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2535 : 101)

ลักษณะปัญหาหรือความขัดแย้งในโครงเรื่องมี 3 ลักษณะคือ

1. ปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (Man against Man) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครเอกกับคู่ต่อสู้หรือบุคคลอื่นเช่น คนดีกับคนเลว คนจนกับคนรวย พ่อตากับลูกเขย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ เป็นต้น

2. ปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (Man against Environment) สิ่งแวดล้อมถือเป็นอำนาจนอกเหนือมนุษย์ อาทิ ภัยธรรมชาติ สภาพสังคม หรือ โชคชะตาที่มีส่วนกระทำให้ตัวละครเอกประสบเหตุการณ์หรือเคราะห์กรรมต่างๆ เช่น ภัยธรรมชาติทำให้ตัวละครเอกพลัดพรากจากถิ่นที่อยู่หรือสิ้นเนื้อประดาตัว สภาพสังคมบีบบังคับให้ตัวละครเอกประพฤติในทางที่ผิด หรือโชคชะตาพลิกผันชีวิตของตัวละครเอกให้เปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่ง เช่น จากคนดีสามล้อกลายเป็นมหาเศรษฐี เพราะถูกสลากกินแบ่งรางวัลที่ 1 เป็นต้น

3. ปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตนเองกับตนเอง (Man against Himself) เป็นความขัดแย้งด้านสภาพร่างกาย อารมณ์ ความคิด หรือศีลธรรมที่มนุษย์ต้องต่อสู้กับตนเอง และต้องตัดสินใจอย่างหนึ่ง เพื่อเอาชนะความขัดแย้งที่มีอยู่ในใจนั้น เช่น ความรู้สึกขัดแย้งในใจของนางวันทองที่ยอมเป็นเมียขุนช้าง เพราะความโกรธที่มีต่อขุนแผน ซึ่งเมื่อนางตกเป็นเมียขุนช้างแล้วนางก็รู้สึกเสียดายคร่ำครวญว่า

ความเจ็บเท่าไรจะรู้หาย

ดังหมึกสักปากไว้ที่หลังมือ

ความอายเมื่อไรจะสิ้นชื่อ

ยังจะรื้อรักรูปไปไยมี

นอกจากโครงเรื่องจะมีความขัดแย้ง เพื่อสร้างความเข้มข้นให้กับเนื้อเรื่องแล้ว โครงเรื่องอาจมีความซับซ้อน โดยมีโครงเรื่องรอง (Sub Plot) ซ้อนอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ ซึ่งจะมีลักษณะคู่ขนานหรือสลับ

สนับสนุนให้โครงเรื่องใหญ่มีความสมบูรณ์ก็ได้ (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2525 : 104) เช่น เรื่องกลิ่นสี และกวางแปง โครงเรื่องใหญ่คือเรื่องราวและสภาพชีวิตของนักศึกษาคณะจิตรกรรม ประติมากรรม และ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร แต่โครงเรื่องย่อยคือ เรื่องราวและพฤติกรรมของนักศึกษาบางคน เช่น หมิงปืม ไอ้บื้อ ไอ้ซำส์ นายใบ เป็นต้น

2. การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

จากการแบ่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นตามรูปแบบการประพันธ์ออกเป็น 4 ประเภทคือ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องเล่า และบทร้อยกรอง พอจะกล่าวถึงการศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ได้ ดังนี้

2.1 การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องนวนิยายสำหรับวัยรุ่น

ดังที่ได้กล่าวในบทที่ 3 แล้วว่า นวนิยายสำหรับวัยรุ่น หากเขียนโดยนักเขียนที่เขียนนวนิยาย สม่ำเสมอ จะมีรูปแบบตามแบบฉบับการเขียนนวนิยายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการวางโครงเรื่อง มีโครงเรื่องหลักและ โครงเรื่องรองสนับสนุนให้เรื่องสมบูรณ์ขึ้น เช่น นวนิยายเรื่อง น้ำใสใจจริง ของ ว. วนิชย์กุล โครงเรื่องหลักคือ เรื่องราวอันเป็นประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษารุ่นบุกเบิกของ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ พระราชวังสนามจันทร์ จ. นครปฐม โครงเรื่องรองคือ ชีวิตและความสัมพันธ์ ส่วนตัวของนักศึกษาบางคน ความรักของนักศึกษาบางคู่ ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีจุดเริ่มต้นและจุดจบของเรื่องชัดเจน จุดเริ่มต้นเริ่มจากนักศึกษาที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ตั้งแต่เป็นนักศึกษาใหม่ จนสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ทำให้ตัวละครแต่ละตัวต้องแยกย้ายจากกัน อันเป็นจุดจบเรื่อง เหลือเรื่องราวสนุกๆ ในชีวิตนักศึกษาไว้ในความทรงจำ

ในขณะที่นวนิยายสำหรับวัยรุ่นบางเรื่อง ซึ่งมักเป็นนวนิยายที่มีขนาดสั้น และแต่งโดย นักเขียนใหม่ หรือนักเขียนที่เขียนนวนิยายเป็นครั้งแรก มักมีโครงเรื่องเดียว ขาดความสัมพันธ์ที่ดี กับเนื้อเรื่อง หรือบางครั้งผู้แต่งไม่ได้วางโครงเรื่องล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาในการเขียน

ตัวอย่างนวนิยายที่มีโครงเรื่องเดียวเช่น วิสวะ วิสวะอะ ของ เทพรัตน์ ส่องแสง กล่าวถึง เรื่องราวการออกค่ายอาสาพัฒนาชาวเขาของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์กลุ่มหนึ่ง ภาระหนักในการออกค่าย ซึ่งเป็นตัวละครเอกฝ่ายชายเกิดรักใคร่ชอบพอกับครูสาวที่อาสาสอนหนังสืออยู่ที่นั่น ทำให้ชายหนุ่ม ชาวเขาที่หลงรักครูสาวเสียใจคุ้มคลั่ง จนพ่อของชายหนุ่มไม่พอใจ ถึงขั้นปองร้ายหมายเอาชีวิตตัวละครเอกฝ่ายชายแต่สุดท้ายตัวละครเอกฝ่ายชาย ก็สามารถเอาชีวิตรอดมาได้

จะเห็นได้ว่านวนิยายเรื่องนี้มีโครงเรื่องเดียว กล่าวถึงการพบรักในการออกค่ายอาสา พัฒนาของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์อย่างเดียว ไม่ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนด้านอื่นๆ ของนักศึกษาวิศวะเลย

นวนิยายบางเรื่องผู้แต่งไม่ได้วางโครงเรื่องเอาไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดข้อบกพร่องและ

ปัญหาในการแต่ง ดังเช่น คำกล่าวของประภาส ชลสรานนท์ (2531) ในนวนิยายรักนักเรียนเรื่อง ห้องครูวิไลติกใหม่ชั้นสอง ว่า

คำนำจากผู้เขียน
เมื่อพิมพ์ครั้งแรก

นับเป็นเรื่องสาหัสสาครรจ์เอาการเมื่อคนเขียนต้องตกอยู่ในสภาพเดียวกับคนอ่าน โดยปกติของการเขียนนิยาย ไม่ว่าจะสั้นหรือยาว สิ่งแรกและสำคัญก็คือ การวางโครงเรื่อง ว่าเรื่องจะเป็นไปอย่างไร มีโครงเรื่องสนับสนุนอย่างไร จะพาไปจบจนมุมอย่างไร หรือจะวางเรื่องหลอกล่อคนอ่านอย่างไร

ผมเองก็ใช้วิธีปกตินี้เขียนหนังสือ เขียนละครมาตลอด แต่วันหนึ่ง ผมได้ตกปากรับคำ เขียนเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นเข้าโดยไม่รู้ตัว ที่ว่าไม่รู้ก็คือ...เมื่อเขาขอให้เขียนเรื่องชีวิตนักเรียนหน่อยสิ ผมก็บอกว่า เออ...ได้ ใครจะไปรู้ว่าเออได้ของผมจะพาผมผจญภัยไปกับตัวหนังสือของตัวเอง ผจญภัยไปกับตัวละครของผม

เพราะเมื่อถึงกำหนดส่งตอนที่หนึ่ง ผมก็ยังคงคิดโครงเรื่องวัยรุ่นไม่ออก ผมจึงเขียนไปทันทีโดยไม่มีโครง เขียนไปตามแต่ความพิเรนของมือจะพาไป

จนถึงตอนต่อๆ มา ผมก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกับคนอ่าน คือไม่รู้เลยว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร อยู่คดี คุณศุ บุญเลี้ยง ก็บอกว่าชื่อเรื่อง ครูวิไลติกใหม่ชั้นสองนะ ผมก็ว่า วิไลก็วิไล ชั้นสองก็ชั้นสอง ทั้งๆ ที่ยังไม่รู้เลยว่าชั้นสองยังงี้

ก็เป็นอันว่า เราจึงได้อ่านเรื่องวัยรุ่นเรื่องหนึ่ง โดยที่ทั้งผมและผู้อ่านได้รสชาติไม่แพ้กัน จะเรียกเรื่องนี้ว่าเป็นตัวอย่างคนเขียนหนังสือที่นอกคอก ก็สมควรยิ่ง

เห็นว่าคนจัดรูปเล่มจะเอาคำเขียนปะหน้าแต่ละตอนที่ครึ่งสมัยลงในไปยาลใหญ่มาลงด้วย ผมก็เห็นดี คงจะทำให้ได้ร่าอารมณ์เหมือนครึ่งลงเป็นตอนๆ แต่ถ้าจะให้เหมือนยิ่งขึ้น เมื่ออ่านจบ 1 ตอน ควรพักไป 1 เดือน เพื่อเดาเรื่องแล้วมาอ่านต่อ จะดีนัก

ประภาส ชลสรานนท์
พุทธศักราช 2531

ส่วนปมปัญหาหรือความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายสำหรับวัยรุ่น หากเป็นเรื่องในแนวชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น ปมปัญหาหรือความขัดแย้งมักเกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หรือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่

ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ อาทิ พ่อเข้มงวดลูก เช่น เรื่อง ไม้ดัด สุดแต่ใจ จะไขว่คว้า อรุณสวัสดิ์ ขอมมอนไบน์ที่เธอฝันยามหนุน แม่เข้มงวดลูก เช่น เรื่อง โอ้มาดา กว่าจะรู้เดียงสา เป็นต้น ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด เช่น เรื่อง น้ำพุ สองชีวิต ค่านิยมทางสังคม เช่น เรื่อง กระเช้าสวรรค์ ยัง...มันยังไม่รู้สึกตัว บทบาทและความคิดเห็นทางการเมือง เช่น พิราบแดง ตำบลช่อมะกอก เป็นต้น

2.2 การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่น

โดยปรกติแล้วรูปแบบการแต่งเรื่องสั้นไม่ซับซ้อนและยุ่งยากเหมือนนวนิยาย มีแนวคิดหลักประเด็นเดียว มีตัวละครน้อย มีจุดเริ่มต้นและจุดจบเรื่องชัดเจน รวมถึงโครงเรื่องมีโครงเรื่องเดียว ไม่จำเป็นต้องมีโครงเรื่องรอง เพื่อขยายเรื่องให้สมบูรณ์เหมือนนวนิยาย

โครงเรื่องของเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่นมีลักษณะเช่นเดียวกับเรื่องสั้นทั่วไปคือ มีโครงเรื่องเดียว มีจุดเริ่มต้นและจุดจบชัดเจน มีปมปัญหาหรือความขัดแย้งอย่างใดอย่างหนึ่งเด่นชัด เช่น

เรื่อง แก้วใบนี้มีตำหนิ ของ "นล" (22) (อ่านตัวอย่างในภาคผนวก) เป็นเรื่องที่มีโครงเรื่องเดียวคือ ตัวละครเอกซึ่งเป็นนักเรียนสาววัยรุ่น มีความรู้สึกอับอายจากการที่ตนเองมีแผลเป็นที่หน้าทำให้เพื่อนพากันล้อเลียน จนทำให้ตัวละครเอกผู้นี้ไม่กล้าอยู่ในหมู่เพื่อนฝูง และคิดจะมาตัวตายแต่ด้วยความรักและความเข้าใจของพ่อและแม่ ทำให้ตัวละครเอกผู้นี้มีกำลังใจสู้สังคม เลิกน้อยเนื้อต่ำใจ มุมนานะจนศึกษาจบในระดับปริญญาตรี

จุดเริ่มต้นและจุดจบของเรื่องมีความชัดเจน แม้จะเปิดเรื่องในลักษณะเล่าย้อนหลัง (FlashBack) ด้วยบทสนทนาของตัวละคร "วันนี้อ่อนจะรับปริญญาแล้ว ไม่น่าเชื่อว่าจะมีวันนี้เลยนะคะคุณแม่" ซึ่งจากประโยคสนทนาของตัวละครประโยคนี้ มีทั้งข้อความที่สื่อถึงการปิดเรื่องและเปิดเรื่องอย่างชัดเจน โดยข้อความ ปิด เรื่องคือ *วันนี้อ่อนจะรับปริญญาแล้ว* อันหมายถึงความสำเร็จในชีวิตของตัวละคร ส่วนข้อความ เปิด เรื่องคือ *ไม่น่าเชื่อว่าจะมีวันนี้เลยนะคะคุณแม่* เป็นข้อความเปิดเรื่องที่ซ่อนปมปัญหาของเรื่องให้ชวนติดตามว่า อะไรคือสาเหตุ ที่ทำให้ อ่อน ตัวละครเอกของเรื่องจะไม่ได้เป็นบัณฑิต

ส่วนปมปัญหาความขัดแย้งก็คือความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ที่ อ่อน ตัวละครเอกต้องต่อสู้กับรอยแผลเป็นที่หน้า อันเป็นปมค้อยที่ทำให้เธออับอายเพื่อนฝูง แถมยังถูกล้อเลียนและเย้ยหยันจากเพื่อนบางคน ซึ่งปมปัญหานี้เป็นลักษณะของความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (Man against Environment) อย่างชัดเจน

ส่วนเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่นที่มีแนวเรื่องในลักษณะรัก เหงา เสร์้า คิดถึง มักมีโครงเรื่องที่แทบจะเรียกได้ว่าเป็นสูตรสำเร็จคือ เริ่มต้นเรื่องด้วยการที่ตัวละครเอก แอบรักใคร่สักคนหนึ่ง ต่อมาก็ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับคนที่ตนเองแอบรัก กลายเป็นความสุขสดชื่นชั่วขณะหนึ่ง ในที่สุดความรักก็สะดุดหยุดลงเพียงแค่นั้น เพราะคนที่แอบรักมีคนรักอยู่แล้ว หรือมีเหตุอันทำให้ต้องห่างเหิน จนต้องเลิกรากันในที่สุด ซึ่งเมื่อเลิกรากันแล้ว ตัวละครเอกไม่ได้ฟูมฟายเสียอกเสียใจต่อความผิดหวังในความรักแต่อย่างใด

โครงเรื่องของเรื่องสั้นแบบนี้มีจุดเริ่มต้น มีวิธีการดำเนินเรื่องและจุดจบในลักษณะเดียวกัน นอกจากนั้นปัญหาความขัดแย้งยังเป็นในลักษณะตนเองกับตนเอง (Man against Himself) คือตัวละครเอกคิดจะมีรักในขณะที่ตัวเองไม่พร้อมจะรัก เพราะยังอยู่ในวัยเรียน มีหน้าที่ต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือต้องเรียนให้สำเร็จ ตัวอย่างของเรื่องสั้นที่มีโครงเรื่องลักษณะนี้เช่น รวมเรื่องสั้น เธอยังอยู่ในความทรงจำ ของภวันคร มีเธอเท่านั้นที่ตรงนี้ ของภัทรภร ทุ่งหญ้าและเวลาของ

ความฝัน ของกรรมกร เป็นต้น (อ่านตัวอย่างเรื่องสั้น เถาไม้เลื้อย และบทเพลงของใบไม้ ในภาคผนวก)

2.3 การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องเรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่น

ดังที่ได้กล่าวในบทที่ 3 เกี่ยวกับการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการประพันธ์วรรณคดี สำหรับวัยรุ่นว่า เรื่องเล่าเป็นวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างเรื่องสั้นกับนวนิยาย เพราะบางเรื่องเล่าเป็นตอนๆ ไม่ต่อเนื่องกัน บางเรื่องเล่าประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งเล่ม แต่การที่ผู้เขียนตำราวิชานี้ไม่จัดเรื่องเล่าเป็นวรรณคดีประเภทใดประเภทหนึ่งระหว่างนวนิยายกับเรื่องสั้น เพราะเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางวรรณศิลป์แล้ว เรื่องเล่ายังขาดองค์ประกอบอีกหลายประการที่จะจัดเป็นวรรณคดีทั้ง 2 ประเภทนี้ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านเหตุการณ์ (Events) และตัวละคร (Characters) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างเข้มข้น

โครงเรื่องเรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่น จึงไม่มีลักษณะเฉพาะเหมือนนวนิยายหรือเรื่องสั้น แต่มีลักษณะคล้ายเป็นหัวข้อเรื่องที่คุณเขียนเริ่มเขียนได้ก็เล่าเรื่องไปเรื่อยๆ คล้ายกับกำลังสนทนากับผู้ฟัง ซึ่งก็คือผู้อ่านนั่นเอง บางครั้งถ้าเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาเป็นขั้นเป็นตอนต่อเนื่องกัน ผู้เขียน(ผู้เล่าเรื่อง) ก็จะแบ่งเรื่องเล่าออกเป็นข้อๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องให้คำจำกัดความหรือให้ความหมายของคำบางคำ ก็จะยกคำนั้นขึ้นมาอธิบายขยายความจนชัดเจน

นอกจาก โครงเรื่องของเรื่องเล่าจะเขียนในลักษณะเล่าเรื่องจากหัวข้อเรื่องไปเรื่อยๆ คล้ายกับการสนทนากับผู้อ่านแล้ว การเล่าเรื่องในลักษณะนี้ยังเป็นการขยายความจากหัวข้อเรื่องให้เกิดความชัดเจนอีกด้วย

ตัวอย่าง เรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่น

- เรื่องเล่าที่ขยายความจากคำจำกัดความ

อี แอบ (1)

มีผู้หญิงถามยายเม้ามาเยอะว่า อีแอบ หรือแอบจิต เป็นอย่างไรเพราะยายเม้าไปสาธยายไว้ใน การพูดเรื่องเกย์ เพราะผู้หญิงกลัวว่าจะผลอไปหลงรักเกย์ที่เป็นอีแอบเข้า

ยายเม้าเลยต้องขอเริ่มสาธยายอีกครั้งสำหรับคุณๆ ผู้หญิงที่เคย์หรือไม่เคย์ฟังยายเม้ามาจน มาก่อน อันว่าการเป็นเกย์นั้น เขาเป็นกันหลายระดับ บางคนก็ยอมรับอย่างหน้าขึ้นตาบานว่าเป็น เกย์ ไม่สนใจ ว่าใครจะรู้ เขาแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเพศของเขาเป็นอย่างไร เราเรียกคนพวกนี้ว่า **สว่างจิต** ซึ่งไม่เป็นพิษ เป็นภัยแก่ผู้หญิง (เว้นเสียแต่อาจจะแย่งคนที่ผู้หญิงรักถ้าหากเขาเป็นคนมีเสน่ห์พอ)

แต่การที่เขาสว่างไสวให้คนรู้ ก็คงจะไม่มีหญิงใดผลอใจไปรักเขาเข้า ถ้าหากคนใดผลอใจไปรัก เพราะหลงเสน่ห์คนพวกนี้เข้าก็ช่วยไม่ได้นะ เพราะคนพวกนี้เขาไม่หลงไหลได้ปลื้มกับสตรี เขามีจิตคิด รักคนพวกเดียวกัน ก็ขอให้คุณผู้หญิงอย่าผลอใจไปรักพวกเธอเข้าก็แล้วกัน

อีกพวกหนึ่งที่ผลุบๆ โผล่ๆ บางทีพฤติกรรมน่าสงสัย แต่บางทีก็แสดงออกมาไม่ใช่ เพราะเดินควงหญิง หยิ่งอย่างชาย ไม่กรีดกรายเกินเหตุ เดินกับเพศตรงข้าม บางชั่วบางยามอาจจะแนบสนิทชิดชายก็เพียงเป็นผู้ใหญ่เอาใจเด็ก คนพวกนี้เราเรียกว่า **สลัวจิต** คือพอจะรู้ว่าใช่เกย์ แต่ก็ไม่มีอะไรโจ่งแจ้ง ทำตัวอ้อมค้อมเป็นฟ้าโกล้อมฝน แต่ไม่สาดซำซุงลงมาแจ่มแจ้ง

คนพวกนี้ถ้าผู้หญิงบางคนที่ไม่รู้เสียสา ไม่เข้าใจในพฤติกรรมของเกย์ก็อาจจะไปหลงไหลได้ปลื้มเธอเข้าก็ได้ เพราะเธอออกจะดูเป็นสุภาพบุรุษใจดีที่มีความกรุณาเล็กๆ กิริยามารยาทเรียบร้อยไม่โววายดั่งดั่ง และไม่คิดค้นเท่าสว่างจิตให้เป็นที่กวนอารมณ์ ก็เป็นอันตราย เพราะถ้าหญิงใดไปรักเธอเข้า เพราะไม่รู้ดูไม่ออกจะซอกซำใจเพราะเธอคงให้ความรักหญิงไม่ได้เท่ากับที่ให้กับชาย ก็ขอให้ดูให้ดี

ส่วนอีกพวกหนึ่งเป็นพวกแอบซุ่มกลัวคนรู้ว่าเป็นเกย์ เลยทำเก้เป็นสุภาพบุรุษผู้เคร่งขรึม มีเสน่ห์ผู้หญิงอาจจะหลงใจหลงไหลได้ปลื้มแล้วจะเสียใจ พวกนี้เรียกว่า**แอบจิต**

คัดจาก ดร.เสรี วงษ์มณฑา. **ยายแมวอนซอนหญิง**, 2540 : 129-130.

- เรื่องเล่าที่อธิบายเป็นข้อๆ

เรื่องที่สิบเจ็ด

การออกกำลังกาย

ใครบอกคุณว่าการออกกำลังกายเป็นเรื่องใหญ่โตมโหฬาร ต่างหากออกไปจากชีวิตนักศึกษา ?

การดิบจักรยานทุกวัน ก็ถือได้ว่าเป็นการออกกำลังกายประจำวันแล้วครับ การดิบจักรยานออกไปท่องเที่ยวชมภูมิประเทศ-ถ้าความ "มันคง" ของชาติ ในบริเวณนั้นมีพอเพียง-ไม่มีคนป่าคอบดักตีหัวหรือข่มขืนคุณ เป็นกิจกรรมที่ทำลายแคลอรีในร่างกายได้มากพอๆ กับการออกกำลังกายชนิดอื่นๆ

ดิบจักรยาน วิ่ง ว่ายน้ำ และกิจกรรมการออกกำลังกายอื่นๆ ช่วยให้คุณรู้สึกสบายตัวขึ้นอย่างมาก กิจกรรมเหล่านั้นต้องการออกซิเจนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากคุณไม่ได้ออกกำลังกายมานานแล้ว และคุณจะเริ่มออกกำลังกายใหม่ คุณควรอ่านข้อแนะนำต่อไปนี้ของเราเสียก่อน ก่อนที่จะขว้างหนังสือเล่มนี้ทิ้งไป แล้วแรดออกไปวิ่ง

1. วอร์มซะหน่อยก่อนออกกำลังกาย เช่น วิดพื้น (หรือวิดน้ำ ?) วิ่งเหยาะๆ หรือเดินเร็วๆ ก็ยังได้ การเดินด้วยฝีตีนเร็วๆ เป็นการวอร์มอย่างหนึ่ง

2. ออกกำลังกายแต่พอเหมาะ ถ้าคุณทำโอเวอร์ไปคุณจะเหนื่อยและเพลีย หรือระโหยไปโน่นเลย แทนที่จะรู้สึกตัวเบาสบาย

3. หลังจากออกกำลังกายแล้ว ให้ cool down ตัวเองก่อนออกกำลังกายยังต้องการมีการ warm up ออกกำลังกายแล้วก็ต้องมี period สำหรับการ cool down โดยชะลอกิจกรรมลง เปลี่ยนมาเป็นวิ่งเหยาะๆ เดินเร็วๆ เป็นต้น การหยุดพักทันทีที่จบการออกกำลังกายทำให้คุณเกิดอาการง่วง ลมจับ หรือมีอาการเป็นลม "นิดๆ"

4. กินเกลือเพิ่มขึ้น เมื่อคุณเหงื่อออกมาก คุณควรดูให้แน่ใจว่าคุณได้เพิ่มปริมาณให้แก่ร่างกายเป็นการทดแทน

5. อย่าออกกำลังกายจนโอเวอร์ ถ้าคุณเพลียและระเหยมากคุณไม่ควรออกกำลังกาย หรือคุณกำลังไม่สบาย คุณก็ไม่ควรออกกำลังกาย (แต่บางทีถ้ารู้สึกครั่นเนื้อครั่นตัวเล็กน้อย บางคน-เฉพาะบางคนเท่านั้น เขาออกกำลังกายนิดหน่อย อาการครั่นเนื้อครั่นตัวหายไปเลยคุณ)

6. ออกกำลังกายในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับสะกดตื่น (schedule) ประจำวันของคุณ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางจิตใจไปด้วย คุณควรวางแผนการออกกำลังกายที่ fixed เวลาประจำเวลาออกกำลังกายไม่ควรเป็นเวลาที่มีอาหารเต็มกระเพาะ การออกกำลังกายตอนเช้าเหมาะแก่ผู้ตื่นเช้าพวกที่เชื่อตามภาษิตที่ว่า Early birds get worms. ช่วงก่อนอาหารเช้า เหมาะแก่ผู้ที่อยากลดความอ้วน (การออกกำลังกายเล็กน้อย ทำให้เจริญอาหาร การออกกำลังกายมากหน่อย ทำให้กินอะไรไม่ลง) การออกกำลังกายตอนเย็น-บางคนเขาเชื่อว่า จะช่วยบรรเทาความตึงเครียดที่สะสมมาตลอดวันได้ คุณจะเลือกแบบไหนตามใจคุณ แต่ควรวางแผนการออกกำลังกายเป็นประจำ การออกกำลังกายเป็นครั้งคราวไม่ช่วยอะไรคุณนักหรอก

ต่อไปนี้เป็นภาคผนวกของการออกกำลังกาย : การเดิน

การเดินใช้ทดแทนการออกกำลังกายได้ เพื่อให้คุณได้ประโยชน์ที่สุดจากการเดิน คุณควรวางแผนการเดินให้สม่ำเสมอ และรักษาจังหวะนั้นให้คงที่ตลอดเวลา คนที่เดินมากๆ แล้วเหนื่อยนั้น เป็นเพราะเขาเปลี่ยน "จังหวะ" แห่งการเดิน (rhythm) บ่อย เมื่อคุณมีจังหวะเดินที่อยู่ตัว หรือเป็น "ธรรมชาติ" ของคุณแล้ว คุณควรรักษามันไว้ การเดินด้วยจังหวะอันสมดุลดังกล่าวนั้น จะช่วยประหยัดพลังงานของคุณ-ลิตรเดียวของคุณ คุณไปได้ไกลกว่า...และระหว่างการเดินทางนั้น ควรหายใจลึกๆ บ้างสักสองสามครั้ง การหายใจลึกๆ เป็นการออกกำลังกายแบบข้อมๆ อีกแบบหนึ่ง

คัดจาก แดง ไบเล่. สวัสดิ์, เพื่อนนักศึกษา, 2528 : 199-201.

2.4 การศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องบทร้อยกรองสำหรับวัยรุ่น

เนื่องจากบทร้อยกรองสำหรับวัยรุ่น มักเป็นเรื่องในแนวสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก เช่น รัก เศร้า เหงา ผิดหวัง คิดถึง ซึ่งหากพิจารณาคร่าวๆ แล้ว จะเกิดความรู้สึกว่าบทกวีเหล่านี้ไม่มีโครงเรื่องเด่นชัด เป็นการรำพึงรำพันในลักษณะปลดปล่อยอารมณ์เท่านั้น แต่หากพิจารณาให้ถี่ถ้วน จะพบว่าบทกวีเหล่านี้มีลักษณะปัญหาหรือความขัดแย้งที่น่าสนใจประการหนึ่ง คือ ความขัดแย้งระหว่างตนเองกับตนเอง ที่ผู้แต่งหรือตัวละครที่ปรากฏในบทกวี จะขัดแย้งกับความรู้สึกของตนเอง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกสับสนที่จะมีความรัก ไม่แน่ใจที่จะมีความรัก หรือบางครั้งก็อยากจะมีความสัมพันธ์หรือผูกพันกับคนที่ตนเองรักแต่ความเป็นเพื่อน ดังบทร้อยกรองที่ยกมาเป็นตัวอย่างในบทที่ 3 และ 4 รวมทั้งบทร้อยกรองที่ยกมานี้

เป็นอยู่อย่างนี้

อย่างที่เห็นเห็น

อาจมีบางสิ่งที่ซ่อนเร้น

ก็เพราะความจำเป็นบางอย่าง

คบกันอย่างนี้น่ะดีแล้ว
จะได้ไม่ต้องอ้างอ้าง
ไม่ต้องกลัวความไกลห่าง
ไม่อยากให้ต้องไกลกัน

ขอเป็นเพื่อนธรรมดาธรรมดา
ที่ไม่มีอะไรมากกว่านั้น
มีรอยยิ้มเสียงหัวเราะให้กัน
จะได้ผูกพันกันนานนาน

นะ เป็นอย่างนี้จะดีไหม
แม้ในใจจะร่ำราน
เก็บกด ทรมาน
ไม่ต้องการก็ต้องเป็น

ฤชดา พรหมสถิตย์. **ขอเป็นเพื่อนเธอสักคนได้หรือเปล่า** : 59

แต่.....ใครคนหนึ่ง
ซึ่งอยู่ในใจ
แอบเก็บไว้
ก็สุขใจดี

ไม่เคยรู้จัก
ไม่เคยได้ทัก
แต่ก็แอบรัก
ตัวเขาอยู่ดี

แต่.....ใครคนนั้น
มาถึงวันนี้
มองดูท่าที
ไม่มีถูกใจ
แต่ทำไม.....ยังรักอยู่ดี

อรอินทรา, 2539 : 13

สรุปสาระสำคัญ

1. โครงเรื่องคือการลำดับความคิดหรือความรู้สึกที่ผู้เขียน เขียนอะไรก่อนหลัง นับตั้งแต่เริ่มต้นเรื่องจนจบเรื่อง ซึ่งโครงเรื่องจะกล่าวเฉพาะเหตุการณ์ โดยไม่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งก็ได้ แต่โครงเรื่องที่ดีควรมีปัญหาหรือข้อขัดแย้ง เพราะจะทำให้เรื่องเข้มข้นน่าอ่าน
2. โครงเรื่องในนวนิยายสำหรับวัยรุ่นยังมีความไม่แน่นอน บางเรื่องวางโครงเรื่องอย่างกระชับรัดกุม แต่บางเรื่องยังมีข้อบกพร่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เขียนว่าจะวางโครงเรื่องอย่างไร
3. โครงเรื่องในเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่น มีความแน่นอนชัดเจนกว่าโครงเรื่องในนวนิยาย และบางครั้งมีลักษณะคล้ายเป็นสูตรสำเร็จตายตัว
4. โครงเรื่องเรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่นมีลักษณะเป็นการขยายความจากหัวข้อเรื่อง โดยเล่าเรื่องไปเรื่อยๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ
5. โครงเรื่องในบทหรือยกรองสำหรับวัยรุ่นมีลักษณะปัญหาหรือความขัดแย้งที่ปรากฏเด่นชัดคือเป็นความขัดแย้งระหว่างตนเองกับตนเอง ซึ่งเกิดจากความคิดสับสนในเรื่องความรักของวัยรุ่น

กิจกรรมทบทวน

ให้นักศึกษาอ่านเรื่องสั้น เรื่อง เถาไม้เลื้อย ในภาคผนวก แล้ววิเคราะห์โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้